„GLOS NAR[illegible]U"

wychodzi dwa razy dziennie, o godz. 9-tej rano i o godz. 6-tej wiecz. W niedziele i święta uroczyste raz na dzień rano

PRENUMERATA wynosi w Krakowie: miesięcznie 2 kor., kwartalnie kor. 6; za jednorazowe zanoszenie do domu dopłaca się 40 hal., za dwurazowe 60 hal. Na prowincji: miesięcznie kor. 2 hal. 70, kwartalnie kor. 8. W państwie Niemieckiem kwartalnie kor. 10; w innych państwach: kwartalnie kor. 12. Za dwurazową wysyłkę dziennie DOPŁACA się 40 hal. MIESIĘCZNIE. Zmiana adresu: 40 hal.

Wydanie poranne

Cena 4 halerze

GŁOS NARODU

WYCHODZI DWA RAZY DZIENNIE.

Dziennik polityczny założony w r. 1893 przez JÓZEFA ROGOSZA.

Redaktor naczelny: Dr. Antoni Beaupre.

GŁOS NARODU

Osobna prenumerata na wydanie poranne wynosi miesięcznie w miejscu z odnoszeniem do domu 1 koronę. Numer poranny 4 h., wieczorny 10 hal. Listy pieniężne przekazy na prenumeratę i inseraty, franco do Administracji „Głosu Narodu". — Prenumeratę oprócz upoważnionych agencji przyjmuje każdy urząd pocztowy w obrębie monarchji i w państwie niemieckiem. Reklamacje nieopieczętowane nie podlegają opłacie pocztowej. —Rękopisów redakcja nie zwraca. Adres Red. Ul. św. Krzyża l. 7. Adres tel. „Głos Narodu" Kraków. Telefon Nr. 190

Ogłoszenia (inseraty) przyjmuje kierownik tego działu p. WŁODZIMIERZ STRYCHARSKI w biurze inseratowem „Głosu Narodu", róg św. Krzyża i Mikołajskiej l. 7. Od miejsca wiersza drobnem pismem (petit) za pierwszy raz 16 halerzy, za każdy następny raz 12 hal., układ tabelaryczny, liczbowy od wiersza 30 h. za pierwszy raz, każdy następny 12 hal. — Nadesłane po 60 hal. od wiersza za każdy raz, — Nekrologi itd. 80 hal. Zamiejscowe ogłoszenia przyjmuje: we Lwowie S. Sokołowski, pasaż Hausmanna, w Wiedniu Haasenstein & Vogler, M. Opelik, M. Dukes, H. Schalek, E. Braun, Kutschera & Schierl, R. Mosse, Friedl, w Berlinie F. E. Coe, w Budapeszcie J. Leopold, w Paryżu de Raczkowski 14. Cite de Trevise, John F. Jones & Cie.

Nr. 251 | Kraków, sobota dnia 26 maja 1906 roku. | ROK XIV.

Projekt kompromisowy ks. Hohenlohego

Wiedeń. Na wczorajszem posiedzeniu komisyi reformy wyborczej rozpoczęto dyskusję nad paragrafem 6. dotyczącym liczby mandatów każdego kraju.

Pierwszy zabrał głos prezydent gabinetu ks H o h e n l o h e i oświadczył, co następuje:

Wysoka Komisyo! Jak panom wiadomo, nie szczędziłem trudów, by w sprawie rozdziału mandatów osięgnąć między stronnictwami narodowemi zupełne porozumienie. Jeżeli dotąd nie udało mi się tego osiągnąć, to przecież w wielu konferencyach miałem możność poznać życzenia wszystkich. A ponieważ jestem przekonany, że reforma wyborcza musi być przeprowadzona i przeprowadzona będzie, uważam za mój obowiązek jako rezultat prowadzonych przezemnie konferencyj, przedstawić szereg propozycyj, przyczem spodziewam się, że one będą stanowiły substrat do porozumienia. Zaznaczam wyraźnie, że propozycye te nie mają nic innego na celu, jak tylko pośredniczyć między rozmaitemi zapatrywaniami. Spodziewam się, że stronnictwa — choć w propozycyach mych nie wszystko znajdą, czego pragną — to przecież znajdą to, na co się mogą zgodzić, ze względu na wielką reformę.

Przychodzę do konkretnej części. Liczba członków Izby poselskiej ma być w porównaniu z przedłożeniem **pomnożoną o 40.** Z tego ma przypaść **14 mandatów na Galicyę,** 9 na Dolną Austryę, 4 na Czechy, 3 na Bukowinę, po 2 na Morawy, Śląsk, Górną Austryę i Tyrol, po 1 na Salzburg i Tryest. Z projektowanych nowych 4 mandatów w Czechach mają otrzymać po 2 Niemcy i Czesi; również w Morawach i Śląsku po 1 mandacie Czesi i Niemcy. Szczegółowe propozycye później podam do wiadomości.

Dla Galicyi proponuję 14 nowych mandatów miejskich. Liczba miejskich mandatów według tego wzrosłaby do 32, podczas gdy na okręgi wiejskie przypadłaby poprzednia liczba 70. Również utrzymanaby była zasada przedłożenia rządowego, że w Galicyi w każdym okręgu wyborczym wiejskim wybierani być mają 2 posłowie. Podział okręgów wyborczych wiejskich uległby tylko o tyle rewizyi, aby narodowe walki przy wyborach były wielce możności wykluczone i aby podział dla każdej z obu narodowości był możliwie korzystny. Według tego w okręgach wiejskich przypadłoby 27 ruskich i 43 polskich mandatów. W związku z tym nowym podziałem dla Galicyi pozostają propozycye do paragr. 34 i 35 ordynacyi wyborczej do Rady państwa; zapewniłyby one zastępstwo mniejszości narodowej, która w danym okręgu wynosi przynajmniej jedną czwartą.

Rumuni i Rusini, jakoteż Niemcy mają otrzymać po 1 mandacie na Bukowinie. Nowe okręgi rumuński i ruski utworzonoby przez podzielenie okręgów, projektowanych w przedłożeniu. Niemiecki mandat przyznany byłby gminom wiejskim, położonym na południowym zachodzie kraju i większej własności, z przeważnie niemiecką ludnością.

Z nowych 9 mandatów Dolnej Austryi z czterech mają być utworzone nowe okręgi miejskie, a 5 ma przypaść Wiedniowi.

W Austryi Górnej z 2 mandatów 1 byłby wiejski, 1 miejski dla Lincu. W Salzburgu ma być stolicy przyznany drugi mandat, w Tyrolu jeden niemiecki, drugi włoski; drugi włoski mandat projektowany jest dla Tryestu.

Odnośnie do przedstawionych zmian podziału okręgów wyborczych musiałoby nastąpić następujące sformułowanie odnośnych paragrafów.

§ 6: Do Izby posłów wchodzi przez wybór 495 członków, a mianowicie dla poszczególnych krajów i królestw liczba ta jest rozdzielona jak następuje: Czechy 122, Dalmacja 11, Galicja 102, Austrja dolna 64, Austrja górna 22, Salzburg 7, Styrja 28, Karyntja 10, Kraina 11, Bukowina 14, Morawy 46, Śląsk 15, Tyrol 23, Przedarulania 4, Istrja 5, Gorycja z Gradyską 5, Tryest 6. Rozdział członków Izby poselskiej na poszczególne okręgi wyborcze ustanowiony zostaje ordynacją wyborczą do Rady państwa.

§ 34. Jeżeli jeden i ten sam okręg wyborczy wybiera 2 posłów, to przedewszystkiem ten ma być uważany za wybranego, który otrzymał więcej jak połowę wszystkich oddanych ważnych głosów. Obok tego, który został wybrany absolutną większością głosów, za drugiego wybranego ma być ten uważany, który otrzymał więcej jak ¼ oddanych ważnych głosów. Jeżeli w pierwszym wyborze żaden kandydat nie otrzymał absolutnej większości głosów, to konieczny jest wybór ponowny. Jeżeli i w tym wyborze nikt nie otrzyma absolutnej większości, to ma się odbyć wybór ściślejszy (§ 35). Jeżeli w pierwszym lub w drugim wyborze jeden z mających być wybranymi otrzymał wprawdzie absolutną większość głosów, ale inne głosy były rozstrzelone na 2 lub więcej osób, tak, że żadna z nich nie uzyskała ¼ oddanych głosów, to co do drugiego mandatu ma być przeprowadzony wybór ścisły. Jeżeli w pierwszym lub drugim wyborze wogóle tylko na jedną osobę głosy zostaną oddane, lub też głosy oddane na drugi mandat, zjednoczone są na 1 osobę, a mimo to konieczna do wyboru liczba głosów nie została osiągniętą, to dla wyboru drugiego posła ma być zarządzony nowy wybór według §33.

§ 35. Jeżeli chodzi o wybór jednego posła, to przy ściślejszym wyborze mają się wyborcy ograniczyć do tych 2 osób, które przy poprzednim wyborze otrzymały względnie największą liczbę głosów. Jeżeli przy ściślejszym wyborze 2 posłów mają być wybrani, to ściślejszy wybór dokonywa się pomiędzy temi 3 osobami, które przy ostatnim wyborze otrzymały względnie największą liczbę głosów. Przy równości głosów rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego komisji wyborczej, lub ma być przeprowadzony wybór ściślejszy. Każdy głos, który przy tym ściślejszym wyborze padnie na osobę, nie proponowaną do wyboru, jest nieważny. Jeżeli przy ściślejszym wyborze wszystkie oddane ważne głosy równie są rozdzielone między proponowane osoby, rozstrzyga los.

§ 41. Zmiany §§ 1, 4, 5, 33 do 36 i 41 tej ustawy, jakoteż dodanego do tej ustawy tabelarycznego dodatku o podziale okręgów wyborczych, mogą być ważnie uchwalone tylko przy obecności przynajmniej połowy członków Izby *większością przynajmniej dwóch trzecich głosów obecnych.*

Następnie podniósł premier, że obecna propozycja nie zawiera nic innego, jak tylko trwałe zapewnienie spokojnych stosunków.

Niniejszem podałem do wiadomości moje propozycye — zakończył. — Pozwólcie panowie, bym zakończył życzeniem, aby te propozycje zdołały doprowadzić do skutku dzieło reformy wyborczej, oczekiwane przez najszersze warstwy ludności.

Po mowie premiera pos. Z a z w o r k a postawił wniosek o wydrukowanie propozycyj ks. Hohenlohego i rozdanie ich członkom, oraz o zamknięcie posiedzenia. Wnioski uchwalono. Następne posiedzenie odbędzie się we wtorek popołudniu.

Wiedeń. (Tel. Wł.) Dzisiejsze dzienniki poranne piszą, że Niemcy w zasadzie zgadzają się na projekt kompromisowy ks. Hohenlohego.

„N. Fr. Presse" i „Zeit" podają, że Czesi mieli oświadczyć, iż projekt ten jest dla nich nie do przyjęcia, wobec znacznego bowiem podniesienia ogólnej liczby mandatów, podwyższenie mandatów czeskich o 4 jest pokrzywdzeniem Czechów.

Koło polskie.

Wiedeń (Tel. Wł.) Wczoraj o 10 rano odbyło się posiedzenie Koła polskiego celem desygnowania członków delegacji. Przed wyborem posłowie: ks. Pastor, Rotter i Grek podnosili potrzebę wybrania do delegacji także demokratycznego kandydata.

Wybrano: hr. Dzieduszyckiego, Abrahamowicza, Kozłowskiego, Bobrzyńskiego, Dulębę i Głąbińskiego; na zastępców: Sapiehę i Królikowskiego.

Wiedeń (Tel. Wł.) Wczoraj o pół do 9 wiecz. odbyło się posiedzenie Koła polskiego w sprawie reformy wyborczej. Posiedzenie było poufne.

Projekt ks. Hohenlohego, jakkolwiek nie zaspakaja jeszcze żądań polskich, zrobił wśród posłów polskich lepsze wrażenie, niż projekt bar. Gautscha.

Z Izby posłów.

Wiedeń. Na popołudniowem posiedzeniu Izby poselskiej, które się rozpoczęło o godzinie 3¾ prezydent natychmiast przystąpił do wyboru członków delegacji. Wybór odbywał się krajami według alfabetu. Z Galicji wybrano członkami: pos. Abrahamowicza, Bobrzyńskiego, Dulębę, Dzieduszyckiego, Głąbińskiego, Kozłowskiego, Romańczuka, pierwszym zastępcą ks. Sapiehę.

Podczas skrutynium nad drugim zastępcą członka z Galicji wbiegli do sali liczni posłowie z głośnym protestem, żądając przerwania posiedzenia.

P. Weiskirchner woła: Drobni handlarze zostali pobici szablami! Czarno-żółty sztandar skonfiskowano!

Pos. Pacher: Tam zostali handlarze przez policję pobici! Tłum wzburzony przerwał kordon i szturmuje rampę parlamentarną, aby zdobyć napowrót wydarty sztandar. Proszę zarządzić, aby władze przywróciły spokój i uspokoiły sprowokowanych spokojnych obywateli!

Pos. Axman: Posiedzenie należy zamknąć!

Na żądanie wielu posłów prezydent przerwał posiedzenie na chwilę, poczem o trzy kwadranse na 5 otworzył je na nowo.

Przystąpiono do wyboru II zastępcy członka z Galicji, którym wybrano p. Królikowskiego. Dalszy wybór odbył się w spokoju.

Po wyborach dr. Lueger wskazuje na burzliwe sceny przed parlamentem. Mówca oświadcza, że tłum był wzburzony skonfiskowaniem sztandaru, a atak na parlament nie był skierowany przeciw Izbie posłów, lecz przeciw policji za wydarcie sztandaru. Przypomina pochód z dnia 28 listopada, kiedy to bez przeszkody ze strony policji noszono liczne sztandary z rozmaitymi napisami. Jeżeli czerwonym wolno demonstrować czerwono, to należy także pozwolić wiernej cesarzowi ludności demonstrować czarno-żółtym sztandarem. — Mówca żąda najsurowszego śledztwa i dania obrażonej ludności zadosyćuczynienia.

Ks. Hohenlohe oświadcza, że natychmiast zarządzi najdokładniejsze śledztwo celem surowego ukarania winnych. W każdym razie musi mówca głęboko ubolewać, jeżeli istotnie okaże się, że czarno-żółty sztandar został skonfiskowany. Takie postąpienie musi bardzo stanowczo potępić.

Pos. Sternberg oświadcza, że chodzi także o to, iż policja nie mogła ochronić posłów, ani zapobiedz atakowi na parlament. W dłuższym wywodzie wskazał mówca na konieczność osobistej ochrony posłów.

Prezydent przywołał go kilka razy do porządku, a w końcu odebrał mu głos.

Po przemówieniu posła Schumayra i Malika, posiedzenie zamknięto. Następne we wtorek.

Zajścia przed parlamentem.

Wiedeń. Wielkie zgromadzenie, złożone z kilku tysięcy osób z małego handlu, na którem byli także delegaci innych krajów państwa odbyło wczoraj w ratuszu zgromadzenie przeciw związkom konsumcyjnym, poczem niosąc czarno żółty sztandar ruszyli w kierunku parlamentu. Policja odebrała im sztandar, wskutek czego przyszło do starcia. Manifestanci oburzeni tem, przełamali kordon policyjny i zapełnili rampę parlamentarną, przyczem usiłowali dostać się do wnętrza gmachu, ale bramy były zamknięte. Podczas starć policja dobyła pałaszy, przyczem pos. Steiner został przypadkowo lekko skaleczony w rękę. Demonstranci domagali się zwrotu sztandaru skonfiskowanego. Kilku posłów, między nimi burmistrz dr. Lueger, Steiner, Gessmann, Axmann i inni, starali się ich uspokoić, demonstranci jednak nie chcieli się oddalić i kijami powybijali wielkie szyby bramy. Tymczasem pojawiło się i kilku innych posłów, a pos. Schuhmayer wydobywszy sztandar zwrócił go demonstrantom, którzy po przemówieniach dra Luegera i innych posłów powoli się rozeszli.

Zwołanie delegacji.

Wiedeń (Tel. Wł.) Dzisiejsza „Wien. Ztg." ogłasza pismo cesarskie zwołujące delegacje na 9 czerwca do Wiednia.

KRONIKA.

KUPUJCIE TYLKO U CHRZEŚCIJAN!

Kraków, 26-go maja.

— *W sprawie poniedziałkowych zajść* odbyła się wczoraj poufna narada członków Rady miasta. Jak się dowiadujemy, po dyskusji nie powzięto żadnej uchwały.

Członkowie mniejszości oświadczyli, że zapatrywania swoje co do zajścia wypowiedzą tylko na jawnem urzędowem posiedzeniu Rady.

—*Poświęcenie i otwarcie nowej ochronki.* W piątek przed południem przy ulicy Szujskiego odbyło się otwarcie V Ochronki dla dzieci, utrzymywanej przez komitet Ochronek dla małych dzieci pod przewodnictwem Antoniego hr. Potockiego z Olszy. — Poświęcenia nowego Zakładu dokonał ks. kardynał Puzyna, który następnie odprawił Mszę św. w asystencji ks. dra Rychlaka, ks. dra Kulinowskiego, wobec namiestnictwa Andrzeja hr. Potockiego, delegata namiestnictwa p. Adama Fedorowicza, prezydenta miasta dra Leo, dyrektora policji dra Flataua, komitetu opieki z przewodniczącym hr. Ant. Potockim na czele, oraz wobec grona pań. Podczas Mszy św. chór dzieci śpiewał stosowne pieśni religijne.

Zakład posiada dwie duże sale parterowe dla dziatwy, ogród z werandą, a na piętrze kapliczkę i mieszkania SS. Felicjanek. Zakład opiekuje się przeszło 100 dziećmi w wieku od 3 do 8 lat.

—*Okręg wyborczy dla socjalistów.* Reforma wyborcza postawiła socjalistów w przykrem położeniu. Czują oni dobrze, że powszechne głosowanie zmniejsza ogromnie ich szanse przy wyborach, gdyż w okręgach wiejskich nie przejdzie żaden socjalista, a w miejskich są zupełnie zdani na łaskę i niełaskę żydów. Aby więc przynajmniej dla jednego z przywódców uratować mandat rozwinę li gwałtowną agitację za wykrojeniem okręgu wyborczego z krakowskich gmin podmiejskich. Gminy te, co jest zupełnie naturalnem, będą przyłone do właściwych okręgów wiejskich, mają bowiem po największej części wiejski charakter. Ponieważ jednak, mieszka tam dużo wyrobników już zbałamuconych przez socjalistyczną propagandę i sporo żydów, — więc socjaliści mają nadzieję, że przy ich pomocy zdołają przeprowadzić przynajmniej jednego z swoich. Chcąc więc wywołać wrażenie iż pomysł nowego okręgu wyborczego wychodzi właśnie od ludności podmiejskiej, zwołują tam zgromadzenia, na których uchwalane są rezolucje przez nich podyktowane. Jak nam donoszą, zgromadzenia te odbyto na Grzegórzkach, Krowodrzy i Czarnej Wsi, — były najpierw bardzo nieliczne, a potem uczestniczyli w nich przeważnie żydzi. To też uchwały takich zebrań, nie mają oczywiście żadnych wartości.....

— *Komitet w sprawie nadużyć* policji wybrany z łona wiecu ogólno-akademickiego, uprasza kolegów poszkodowanych lub świadków nadużyć na akademikach, żeby zechcieli, ułatwiając zebranie materjału dowodowego, zgłaszać się osobiście dla poczynienia zeznań. Zgłoszenia przyjmuje w imieniu Komitetu Tadeusz Mikułowski w domu akademickim codziennie między 2 a 3 popołudniu do środy włącznie.

— *Turniej młodzieży.* Dnia 3 czerwca tj. w pierwszy dzień Zielonych Świątek przybywa do naszego miasta ze Lwowa drużyna młodzieży szkół średnich, która w ostatnim turnieju Towarzystwa zabaw ruchowych we Lwowie odniosła zwycięstwo. Drużyna ta, wyzwała do zapasów młodzież krakowskich szkół średnich, ćwiczącą w parku Jordana. Zapasy odbędą się w czasie Zielonych Świąt w parku dr. Jordana, gdzie równocześnie przygrywać będzie muzyka Harmonii.

Bliższe szczegóły donoszą afisze. Spodziewać się należy, że mieszkańcy Krakowa licznie po śpieszą na te młodociane popisy.

— *Z stow. służby pocztowej.* Na intencję polepszenia bytu służby pocztowej, odbędzie się nabożeństwo przed ołtarzem Serca Pana Jezusa w kościele św. Barbary w Krakowie, dnia 1 czerwca br. o godzinie 7 rano.

TELEGRAMY.

(Z dnia 26-go maja.)

Zamach na bank w Warszawie.

Warszawa. Wczoraj w południe wtargnęła uzbrojona banda do banku warszawskich przemysłowców w zamiarze obrabowania banku. Przyszło do walki, podczas której dano wiele strzałów rewolwerowych. — Dwie osoby z pośród publiczności zabite, 3 urzędnicy i 5 osób z publiczności rannych. — Rabusie umknęli, nie osiągnąwszy celu.

Duma.

Petersburg (Tel. Wł.) Na wczorajszem posiedzeniu Dumy odbyła się weryfikacja mandatów podczas której zakwestjonowano wybór biskupa wileńskiego ks. Roopa.

Następnie rozpoczęto pierwsze czytanie projektu o nietykalności osobistej.

Dziś ma wejść na porządek dzienny kwestja agrarna.

Wyroki śmierci na Pobiedonoscewa.

Petersburg (Tel. Wł.) Pobiedonoscew otrzymał szereg listów z wyrokami śmierci od stronnictw rewolucyjnych. Mieszkania Pobiedonoscewe strzeże pilnie liczna tajna policja.

Wydawca dr. Antoni Beaupre, redaktor odpow. Jan Grzywiński, drukarnia „Głosu Narodu" pod zarządem Stanisława Tomaszewskiego.